

Talouden tasapainotusohjelma 2024-2027

Talouden tasapainotusohjelma turvaa kestävästä kuntataloutta ja kaupunkistrategian toteutumista

Iisalmen kaupunkistrategian toiminta-ajatuksena on huolehtia asukkaiden hyvinvoinnista sekä vahvistaa koko seudun kilpailukykyä ja vetovoimaa.

Kestävä, tasapainoinen kuntatalous, jossa tulot kattavat menot, mahdollistaa kaupunkistrategian mukaisen toiminnan kehittämisen ja palveluiden tarjonnan.

Varmistaakseen kaupunkistrategian toteutumista Iisalmi toteutti vuonna 2024 talouden tasapainotusohjelman laatimisen vuosille 2024 - 2027.

Talouden tasapainottamisen tavoitteet ja tausta

Iisalmen kaupungin taloustilanne on vakaa ja talous kestää muutamia alijäämäisiä vuosia. Tarvetta ”äkkijarrutukseen” ei ole. Kuntatalouden oikaiseminen, päätösten toimeenpano ja vaikuttavuus vie vuosia ja siitä syystä työ oli perusteltua aloittaa jo vuonna 2024.

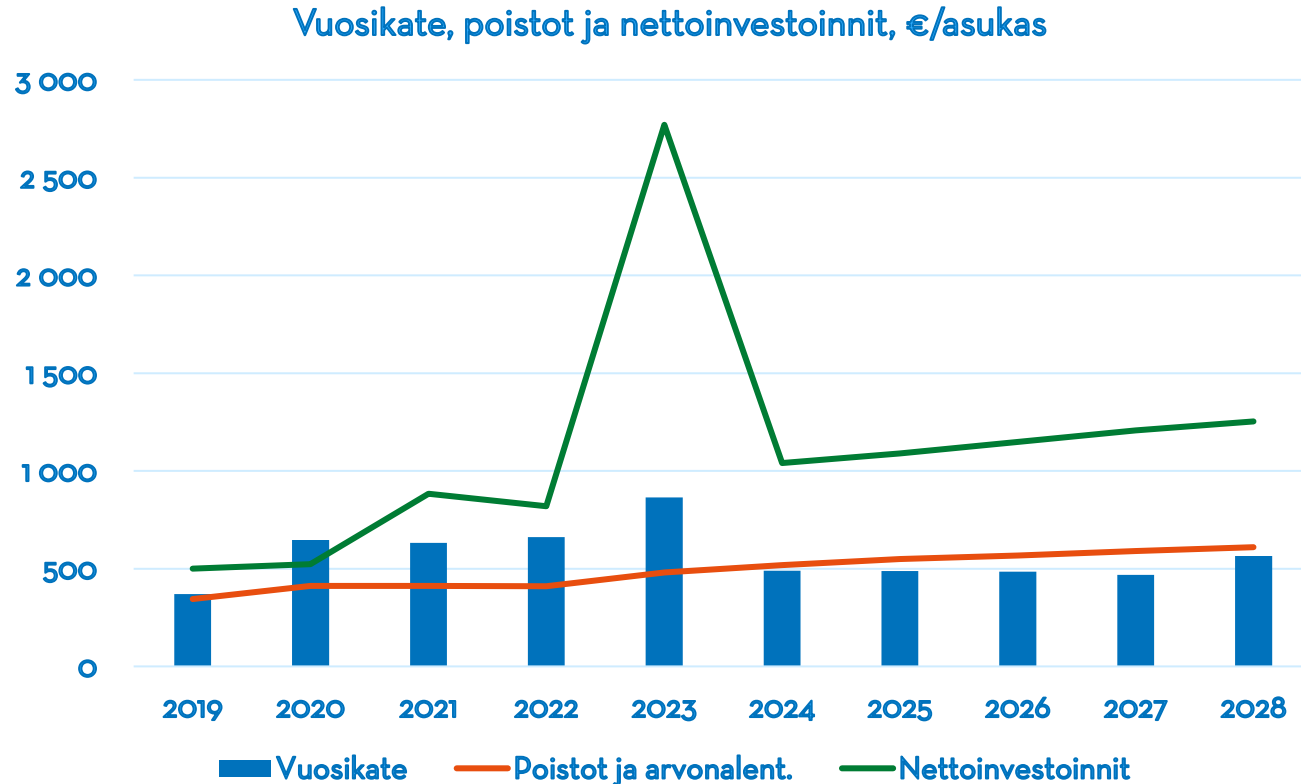
Kuntalain mukaan talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan ja että taloussuunnitelma on tasapainossa tai ylijäämäinen.

Oikea-aikaisen talouden tasapainottamisen tavoitteena on kääntää talouden kehityssuunta siten, että talouden tasapaino saavutetaan viimeistään vuonna 2027: Tavoite tarkoittaa sitä, että tulot kattavat menot eikä alijäämää synny.

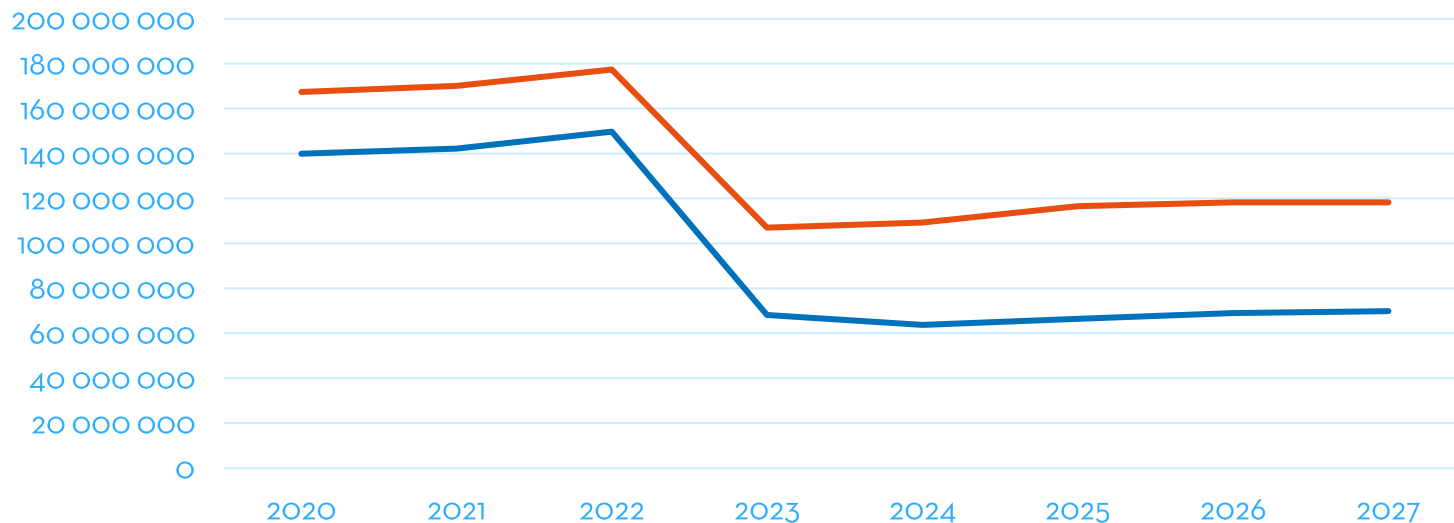
Ennakoitu alijäämä/sopeutustarve vuosille 2025-2026 on n. 5 M€/v (yhteensä n. 10 M€). Talouden kehityssuunnan muuttuminen johtuu hyvinvointialueuudistuksen aiheuttamasta verotulo- ja valtionosuusjärjestelmän muutoksesta (tulopohjan muutos) sekä toimintakulujen kasvusta.

Vuosikate, poistot ja nettoinvestoinnit, €/asukas, valtionvarainministeriön painelaskelman (25.4.2024 mukaan)

Verotulot, valtionosuudet ja toimintamenot 2020-2027

Hyvinvointialueuudistus muutti pysyvästi kuntien rahoitusjärjestelmää

— Verotulot ja valtionosuudet

— Toimintamenot

Talouden tasapainottamisen tavoitteet

TAVOITE:

Talouden tasapaino vuoteen 2027 mennessä, tulot kattavat menot eikä alijäämää synny

PALVELUVERKKO:

Missä tiloissa palveluita tuotetaan ja millä tavalla? Mistä tiloista luovutaan ja mitä säilytetään?

INVESTOINNIT:

Mitä investointeja toteutetaan ja mitä jätetään toteuttamatta?

KÄYTTÖTALOUS:

Mitä toimintoja pidetään yllä ja mitä palveluja hankitaan? Löytykö vapaaehtoisia henkilöstösäästöjä?

Talouden tasapainotusohjelman ohjausryhmä

Talouden tasapainotusohjelman laatimista ohjasi ohjausryhmä, johon kuuluivat valtuustoryhmien puheenjohtajat, kaupunginhallituksen puheenjohtaja, kaupunginvaltuuston puheenjohtaja sekä viranhaltijoiden edustajina kaupunginjohtaja ja talousjohtaja. Lisäksi ohjausryhmä on kuullut asiantuntijoina toimialajohtajia.

Ohjausryhmän tavoitteena oli valmistella talouden tasapainotusohjelma vuosille 2024-2027 ja saavuttaa poliittinen yhteisymmärrys ja yhteinen tahtotila tasapainotusohjelmassa esitettyjen toimenpiteiden toteuttamiseen.

Ohjausryhmä on kokoontunut neljä kertaa. Lisäksi talouden tasapainotusohjelman valmistelua on käsitelty kaupunginhallituksen kokouksissa sekä valtuustoseminaarissa.

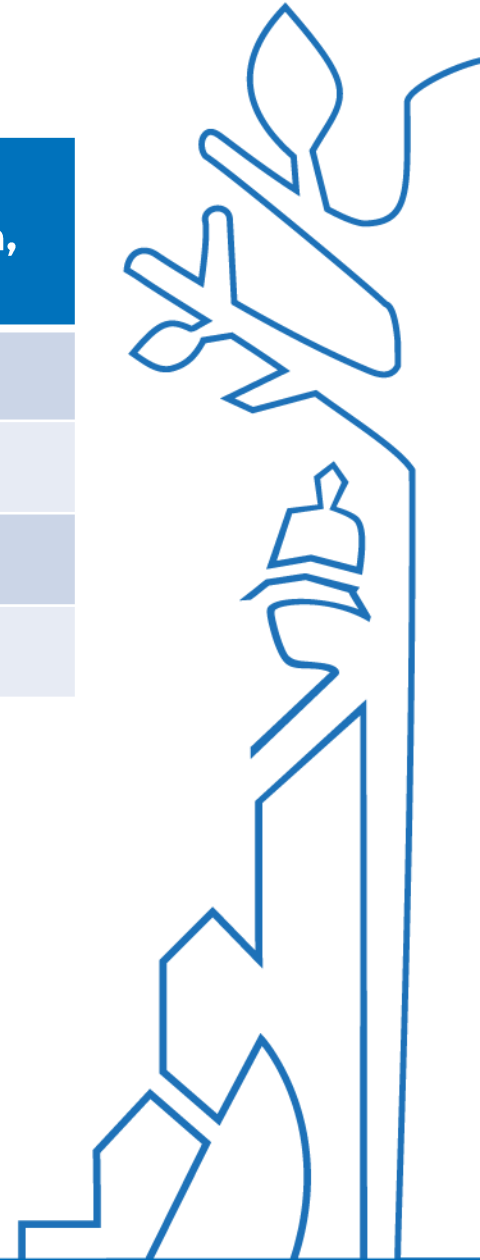
Keinoja talouden tasapainottamiseen

1. Talouden tasapainotus toteutetaan karsimalla toimintamenoja ja lisäämällä tuloja. Tulojen lisäämisessä merkittävin keino on veroprosenttien korottaminen. Veroprosenteista päätetään vuosittain marraskuun 17. päivään mennessä.
2. Talouden tasapainotus toteutetaan pelkästään toimintamenoja karsimalla. Edellyttää merkittäviä sopeutustoimia (n. 5,0 M€/v).
3. Talouden tasapainotus toteutetaan pelkästään tuloja lisäämällä eli korottamalla veroprosentteja niin, että ennakoitu alijäämä saadaan katettua. Edellyttää merkittävän veronkorotuspaineen.

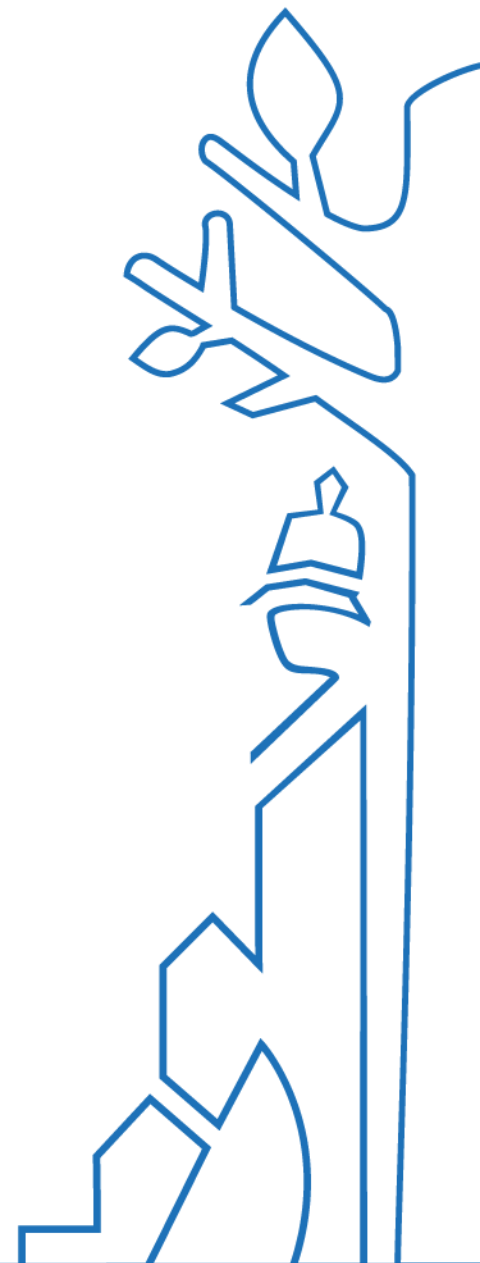
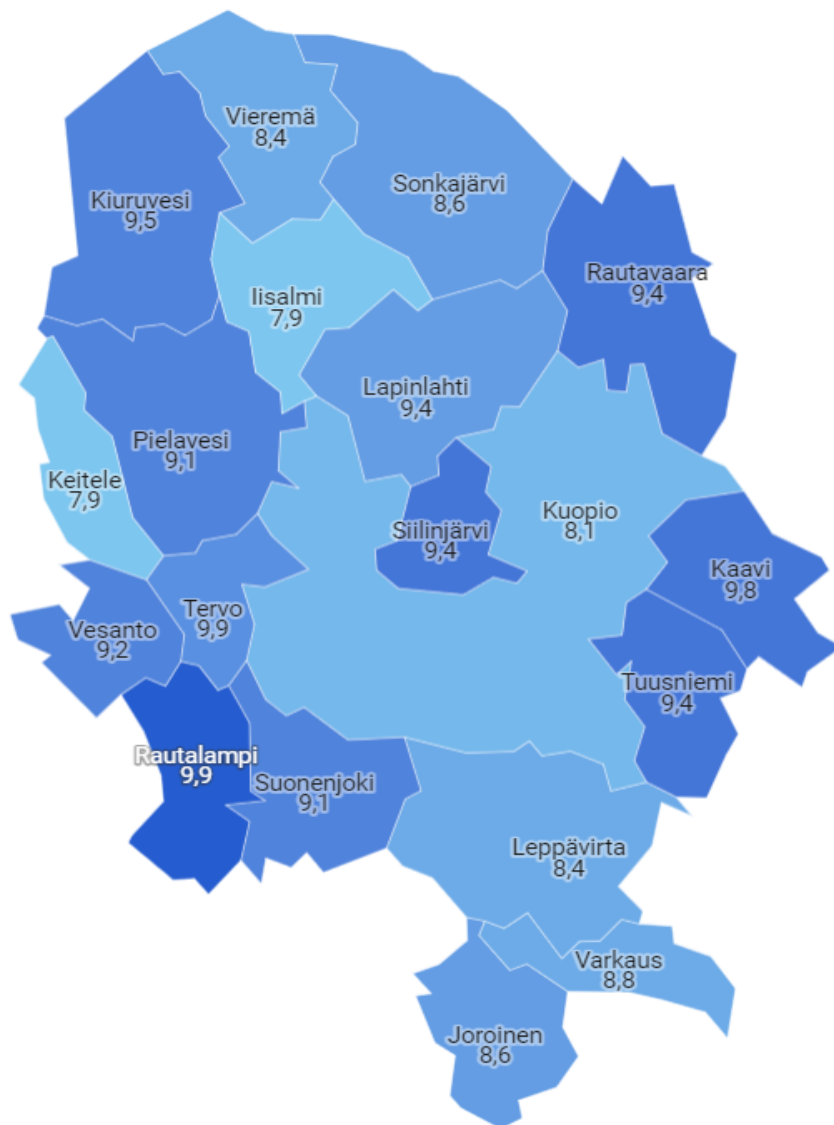

Tuloveroprosentin tuotto

Vuoden 2024 tuloveroprosentti on 7,90 %. Mikäli veroprosentti nostetaan:	Lisääntyvät verotulot arviolta, M€/v
8,10 %:n	0,9
8,40 %:n	2,0
8,70 %:n	3,1
9,10 %:n	4,6

Pohjois-Savon kuntien veroprosentit 2024

Talouden tasapainotusohjelman toimenpiteet

Talouden tasapainotusohjelman valmistelun aikana toimialajohtajat kartoittivat talouden tasapainottamiseen liittyviä toimenpidesityksiä omalta toimialaltaan. Toimialajohtajien toimenpidesitykset käytiin läpi ohjausryhmässä ja valtuustoseminaarissa, minkä jälkeen muodostettiin seuraavalla sivulla oleva yhteenveto toteutettavista toimenpiteistä.

Talouden tasapainotusohjelman toimeenpano tapahtuu vuosien 2025-2027 talous- ja toimintasuunnitelmien valmistelun ja käsittelyn yhteydessä. Talouden tasapainotusohjelmassa olevat toimenpiteet viedään budjetoinnin yhteydessä talous- ja toimintasuunnitelmaan.

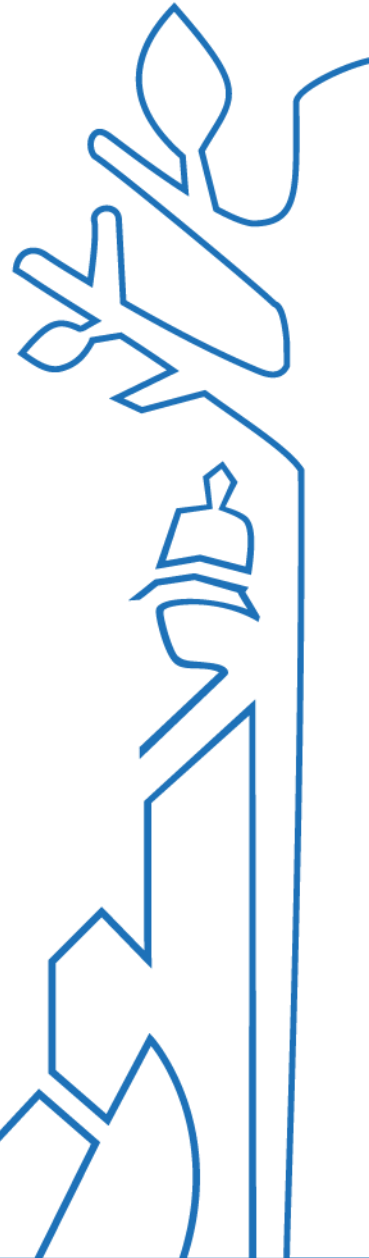
Lisäksi lautakuntien on esitettävä vuosittain säästöjä, jotka määritellään tarkemmin kaupunginhallituksen antamassa talousarvion laadintaohjeessa.

Talouden tasapainotusohjelmaan liittyy keskeisesti myös varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palveluverkkosuunnitelma, jonka käsittely toteutetaan eri päätöksillä.

Talouden tasapainotustoimenpiteiden säästöpotentiaali 2025-2026

Kaupungintalon tilojen käytön tehostaminen	-100 000
Katuvalaistuksen energian vähennys	-40 000
Peruskoulujen kalusteiden hankinnoista supistaminen	-110 000
Muille kunnille myytävät vaka-palvelut, lisätulot vähentävät kokonaiskustannuksia	-80 000
Asiantuntijapalveluiden ostojen vähentäminen	-87 700
Maankäyttösopimukset: maksu 30% kiinteistön arvonnoususta, lisätulot vähentävät kokonaiskustannuksia	-50 000
Henkilöstön lomarahojen vaihto vapaaksi, säästövapaat	-100 000
Liikunta-alueiden valaistuksen energian vähentäminen	-7 000
Varhaiskasvatuksen henkilöstön supistaminen, Pikku-Simpukan sulkeminen, Paloisten aukioloajan supistaminen	-621 000
Rakennusten purkamisen vähentäminen	-164 000
Asiakaspalvelutoimintojen henkilöstön vähentäminen	-50 000
SOTE-kiinteistöjen yhtiöittäminen/myynti	
Markkinointipanostusten pienentäminen	-30 000
Metsämyynnin lisääminen, lisätulot vähentävät kokonaiskustannuksia	-15 000
Hankerahoituksen pienentäminen	-20 000
Perhepäivähoidon supistaminen	-70 000
Kirjaston aineistomäärärahan vähennys -10%	-15 400
Ympäristölupa,-ilmoitus- ja tarkastusmaksujen nostaminen, lisätulot vähentävät kokonaiskustannuksia	-10 000
Pysäköintivirhemaksujen korotus, lisätulot vähentävät kokonaiskustannuksia	-10 000
Osallistavien budjetointien määrärahojen poisto	-120 000
Toimintamenojen vähennys yhteensä 2025-2026:	-1 700 100

Talouden tasapainotusohjelman toimenpiteet

- Talouden tasapainotustarve vuosille 2025-2026 on yhteensä n. 10 M€.
- Edellä esitetyillä toimenpiteillä saavutetaan vuosina 2025-2026 arviolta n. 1,7 M€ säästöt.
- Talouden tasapainotustyötä on edelleen jatkettava, tavoitteena löytää toimenpiteitä, joilla saavutetaan arviolta n. 8,3 M€:n säästöt/tulonlisäykset vuosien 2025-2026 aikana. Kaupunginhallitus antaa tarkentavat määräykset talousarvion laadintaohjeessa.

